

# AHELO – korkeakoulujen oppimistulosten osaamista mittaava tutkimushanke käynnistymässä

---

Pentti Rauhala

Rehtori, Korkeakoulujen arviointineuvoston varapj., FT

Laurea-ammattikorkeakoulu

pentti.rauhala@laurea.fi

**O**ECD on käynnistänyt korkeakouluopiskelijoiden osaamista mittaavan tutkimushankkeen esiselvityksen. Hankkeesta käytetään nimeä AHELO (Assessment of Higher Education Learning Outcomes). Hankkeen taustalla on kasvanut tarve korkeakouluopiskelijoiden keskeisiä oppimistuloksia arvioivalle ja vertailevalle tutkimukselle. Tutkimuksen esiselvitys jakautuu neljään osa-alueeseen. Näitä

ovat geneeriset taidot, oppiainekohtaiset taloustiede ja tekniikka sekä korkeakoulutuksen tuottaman lisäarvon arviointi. Suomi kuuluu geneeristen taitojen mittaamista koskevaan ryhmään yhdessä Korean, Meksikon ja Norjan kanssa. Esiselvitys toteutetaan vuoden 2011 loppuun mennessä. Vuonna 2012 on tarkoitus päättää, onko varsinaisen tutkimuksen toteuttaminen tieteellisesti ja käytännöllisesti mahdollista. Suomen osuudesta esiselvitysvaiheessa vastaa opetusministeriön toimeksiannosta Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutki-

muslaito (KTL) yhteistyössä Helsingin yliopiston Yliopistopedagogiikan tutkimus- ja kehittämissyksikön (YTY) sekä Korkeakoulujen arviointineuvoston kanssa. Opetusministeriö järjesti 11.9.2009 seminaarin, jossa esiteltiin hanketta ja sen tavoitteita.

Korkeakoulujen laadunvarmistuksen yhteinen kehittäminen on noussut erääksi keskeiseksi eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tavoitteeksi. Toistaiseksi suomalaisessa laadunvarmistusjärjestelmien auditointimallissa on auditoitu lähinnä järjestelmää ja sen prosesseja kiinnittämättä varsinaisesti huomiota toiminnan tuloksiin. Tosin käytännön auditointityössä ei ole aina ollut helppo erottaa järjestelmän laatua tulosten laadusta. Olisi myös epäloogista, jos laadunvarmistusjärjestelmä todettaisiin mallikkaaksi, mutta sen avulla saatavat tulokset huonoiksi. Korkeakoulujen arviointineuvosto on kuitenkin äskettäisessä kehittämisseminaarissaan todennut, että toisen kierroksen laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnissa on välttämätöntä ottaa jossain laajuudessa huomioon myös järjestelmän vaikuttavuus ja sen avulla saavutetut tulokset.

Tuloksia koskevan tiedon vaikutusta osoittavat hyvin PISA-tutkimukset ja Suomen menestys niissä. Vuosikausia, ellei peräti vuosikymmeniä käytiin julkista keskustelua peruskoulun tasosta, jota väitettiin huonoksi. Monelle yllätykseksi kansainväliset PISA-vertailututkimukset osoittivat suomalaisessa peruskoulussa saavutetut oppimistulokset kansainvälistä kärkitasoa edustaviksi monessa eri oppiaineessa ja kaikissa jo useampaan kertaan tehdyissä vertailututkimuksissa.

Suomalainen ammattikorkeakoulu on näyttäytynyt julkisessa pintakeskustelussa usein korkeakoululaitoksen laadun ongelmalapsena. Ennen kuin oppimistuloksista on luotettavaa vertailutietoa, keskustelun lähtökohdat ovat kuitenkin hatarat puolin ja toisin. Laadunvarmistusjärjestelmien tähänastiset auditoinnit ovat toisaalta osoittaneet, että korkeakoulujen yhteisillä kriteereinä arvioituna ammattikorkeakoulut ovat täyttäneet yhtä hyvin kuin yliopistot vaaditut korkeakoulujen laadunvarmistuskriteerit esimerkiksi auditointien läpäisyprosentin ollessa vertailukohtena. Ammattikorkeakoulut myös lähtivät yliopistoja innokkaammin mukaan ensimmäisiin laadunvarmistusjärjestelmien auditointeihin.

Oppimistulosten arvioinnin kehittäminen on välttämätön edellytys myös sille, että valmistuneen kansallisen tutkintojen viitekehysten vaatimusten tähtyminen voidaan todentaa korkeakoulututkinnoissa. Ammattikorkeakoulujen kannalta erityistä tarvetta tähän olisi ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa, mutta kansainvälinen arviointi rajautuu nyt Bachelor-tasoon. Jos kokemukset käynnistyvästä arvioinnista ovat myönteiset, tullee oppimistulosten arviointi kuitenkin laajenemaan ja sitä voi pitää toivottavana myös Master-tason osalta. Toinen ajankohtainen asia, johon oppimistulosten arviointi liittyy, on aiempien opintojen tunnustaminen, joka edellyttää opiskelijan kannalta objektiivisesti toimiakseen kehittyntä oppimistulosten arviointia.

Uskon, että suomalaiset ammattikorkeakoulut ovat valmiita osallistumaan alkavaan geneeristen taitojen arviointiprojektiin, joka alkaa menetelmäkehi-

tykseen keskittyvällä pilottivaiheella. Arvioinnin tuloksilla, jos ne ovat hyviä, on ammattikorkeakouluille huomattavan suuri merkitys niiden todellisen korkeakouluaseman todentamisessa. Uskon, että tulos voi olla samankaltainen kuin peruskoulun PISA-tutkimuksilla eli kumoaa perusteettomia ennakkoluuloja. Jos kävisi toisin, sekin tulos on arvokas ja osoittaa, miten oppimista tulee parantaa. Mutta tämän arvioinnin jälkeen käsitys ammattikorkeakoulujen oppimistuloksista ei perusta enää pelkkiin kuvitelmiin, vaan joiltakin osin tutkituun tietoon.

Korkeakoulujen oppimistulosten arviointi on vaativa ja haasteellinen tehtävä. Siksi on paikallaan, että hankkeessa merkittävä panos suunnataan menetelmän kehittämiseen.

Tarkoituksena on käyttää geneeristen taitojen mittaamiseen kohdemaissa USA:ssa kehitettyä testiä. Poikkileikkausmittauksena toteutettava testi voi jättää pimentoon monia tärkeitä asioita. Erityisen haasteellista on myös, miten monien eri tutkimusten todentamat havainnointityypit otetaan huomioon. Kasvatustieteen piirissä on paljon tutkimusta erilaisten oppimis- ja havainnointityylien vaikutuksesta, kuten vanha Hollandin ammatinvalintatyyppiteoria, Rancourtin oppimistyyli, enneagrammityyppit jne. Kriittisimpänä pidän osaluetta, joka koskee ongelman ratkaisua. Testin tulee sisältää riittävästi myös matemaattista ja visuaalista ajattelua vaativaa aineistoa. Ongelman ratkaisu voi olla myös sosiaalisin tilanteisiin liittyvää. Vaarana testissä on se, että verbaalisten taitojen merkitys ylikorostuu, mihin tulisi esitutkimusvaiheessa kiinnittää erityistä huomiota. Asia on tärkeä erityisesti ammattikorkeakoulujen kan-

nalta, joiden oppimistulosten arvioinnissa perinteinen akateeminen näkökulma ei riitä. Toisaalta uskoisin, että vaikkapa diplomi-insinöörin, lääkärin tai hammaslääkärin tavoiteltavissa oppimistuloksissa voivat osin korostua samat asiat. Kriittinen ja analyttinen ajattelu sekä kirjallinen kommunikointi ovat ehkä osa-alueina yksikäsitteisempiä. Asian vaikeus ja asian tärkeys korreloivat kuitenkin usein keskenään, joten arvioinnin vaikeuden taakse ei pidä liikaa piiloutua. Pyrkimys tulosten kansainväliseen vertailuun, joka mielestäni on välttämätön, edellyttää myös suhteellisen yksinkertaista arviointivälinettä. Pitkällä tähtäyksellä korkeakoulujen oppimistulosten arvioinnilla voi olla merkitystä myös korkeakoulumaisuuden kriteerien täsmentäjänä edellyttäen, että arviointimenetelmä on riittävän monipuolinen

On perusteltua, että OECD:n ohjeen mukaisesta kymmenestä pilottiprojektin korkeakoulusta viisi on ammattikorkeakouluja edustaen sopivilla muuttujilla kuvattuna erityyppisiä ammattikorkeakouluja. Olisi paikallaan kiinnittää huomiota myös siihen, miten ammattikorkeakoulun toiminta painottuu koulutukseen ja toisaalta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan ja valita pilottiprojektiin tässä suhteessa erityyppisiä ammattikorkeakouluja. Tällä painotuksella voi olla vaikutusta geneerisiin oppimistuloksiin.

Opetusministeriö lähettää lähiaikoina korkeakouluille kirjeen, jossa halukkaita korkeakouluja pyydetään ilmoittautumaan pilottihankkeeseen.